

Сайтът **desebg.com** публикува интервю с журналистката и писателката Нася Кралевска. Поводът – респектиращото пето, допълнено издание на нейната книга

„Без заглавие“ – рушители и строители на България

. Извън някои мемоари на политици то е единственото изследване, в което е проследен крахът на тоталитарната комунистическа система през 1989 г. и първите години на преход към демократично развитие, съпътствани с невероятна съпротива срещу реформите от преименуваните се набързо от комунисти на социалисти. Нася Кралевска, която живее в САЩ, е един от интелектуалците, които не са забравили Родината и през годините с книгите си гостува в столицата и страната, както това ще направи и през следващия един месец. Тя бе любезна да отговори на въпросите на журналиста Христо Христов.

Г-жо Кралевска, на книжния пазар е петото, допълнено издание на вашата книга „Без заглавие – рушители и строители на България“. Пет издания, това е много сериозен белег за интереса към изследването ви. От първото появяване на книгата (2001) са изминали 18 години. Каква е тайната на този дълъг „живот“ на творбата ви?

– Вероятно фактът, че освен историческите събития, които анализирам въз основа на интервюта, закони, стенограми, магнетофонни записи, архивни материали, лични дневници, документи и свидетелства, продемократично настроените българи – основни герои в разказа ми – откриват в „Без заглавие“ своите вълнения, очаквания, надежди, които рухването на червената диктатура на 10 ноември 1989 г. събудиха у тях. Че жанрът на документалното ми изследване е публицистичен, ще рече – писано е с емоция и се чете с емоция. Че собствената ми позиция е ясно изразена – против тоталитарния комунистически режим и многобройните му престъпления. Че съдя

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 19 Септември 2019 11:14

героите в изследването си единствено по делата им, а не като лидер, който разглежда случилото се от своя гледна точка.

Има и друго, което вероятно е съществена причина за дългия „живот“ на „Без заглавие“: когато започнах да пиша книгата аз имах намерение да обясня единствено развоя на политическите събития в България след 10 ноември 1989 г., но още веднага почувствах, че това е невъзможно, ако не разкажа какво сполетя народа ни след преврата на 9 септември 1944 г., положил основите на престъпен строй, променил из основи българската държава. Така се получи необикновена съпоставка помежду две преломни десетилетия в националната ни история – налагането на комунистическия режим и опитите след четиридесет и пет години за неговото разграждане.

И накрая, нескромно е да го кажа, но е истина: критици и читатели през последните 18 години сравняват значението на летописа ми с „Строителите на съвременна България“ на Симеон Радев и със „Записките по българските въстания“ на Захари Стоянов, което без съмнение помага на „дълголетието“ на творбата ми.

За онези читатели, за които книгата ви е все още непозната може ли да кажете кои са рушителите и кои са строителите на България?

– Рушителите са българите болшевики, които наложиха чрез терор, измама и с помощта на окупиралата ни съветска армия червения диктаторски строй за близо половин век, а след това продължиха да спъват пътя на изграждането на държавата ни като правова и демократична страна. А строителите са честните убедени демократи, които се опитаха да превърнат страната ни в европейска България, били те граждани или политици.

Малко са изследванията, посветени на края на комунизма и първите стъпки към демокрация. Като изследовател кои са най-важните характеристики на този период, на които вие сте акцентирали в книгата си?

– Опитала съм се да припомня последните престъпления на комунистическия строй у нас: прикриването от народа на чернобилската катастрофа, възродителния процес,

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 19 Септември 2019 11:14

започналото още преди вътрешнопартийния преврат на 10 ноември 1989 г. трансформиране от червената върхушка и нейните крепители на държавното имущество в лично. Не малко страници от книгата ми са посветен на същността на така нареченото от мен „първо СДС“, на д-р Желю Желев и „второто СДС“ на Филип Димитров. Както и на пробуждането на българите, вече споменах – основни герои в изследването ми.

Новото издание на „Без заглавие“ съвпада с отбелязване на 30-годишнината от рухването на тоталитарния комунистически режим и началото на демократичните промени в България. Вие сте преживяла този исторически момент. Сама пишете, че от онзи невероятен порив към свободата в по-голямата част от обществото днес е останал само спомен. Какво не трябва да се забравя, когато говорим за този период?

– Че винаги когато преименуваната БКП или подкрепени от нея лица взимат властта, настъпват тежки дни за българите.

Какви поуки може да си извадим за изминалите 30 години? В книгата си пишете, че демокрацията днес не е онова, за което мечтаехме? Кои са факторите, които имаха най-негативен ефект върху прехода към демокрация?

– Да, написах това в предговора към петото допълнено издание. Но също така там споменах, че днес България е съвършено друга – обновена държава, членка на Европейския съюз. Неосъществените мечти, които имах предвид, са важни и обезкуражаващи: откраднатите от народа средства останаха в ръцете на комунисти и техни поддръжници; немалко българи мизерстват с ниски пенсии поради ниските си заплати от времето на комунизма; червени престъпници останаха ненаказани; съдебната ни система и до днес куца; определени среди втълпяват у населението носталгия към комунизма; истината за този тоталитарен строй се крие и изопачава до ден днешен; все още имаме паметници на национални предатели и окупатори и градове, носещи имената им...

А що се отнася до факторите с най-негативен ефект върху прехода към демокрация – то това са безбройните подводни камъни, интриги, пречки и препятствия от страна на

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 19 Септември 2019 11:14

комсоциалистите, които според някои читатели превръщат страници от книгата ми в криминален роман. Не бива да забравяме обаче и вредителската до степен на предателска роля на някои от лидерите и дейците от средите на СДС с перестроечна ориентация.

Споменахте предателствата. Кое според вас беше най-голямото предателство по време на прехода към демократичната общност и коя е онази ценност, с която най-много може да се гордеем днес?

– Предателство предполага да измениш на своите. Затова то трябва да се търси в еднородни среди. В годините на прехода от 1989 г. до 1997 г., които проследявам в книгата си, за най-голямо предателство считам „Боянските ливади” на Желю Желев, на които той критикува единствено правителството на СДС с премиер Филип Димитров и не казва ни дума за бариерите по пътя на демократичното развитие на страната, постоянно поставяни от преименуваните се комунисти. И участва в мръсния сценарий за сваляне на демократичния кабинет чрез измислената от ген. Бриго Аспарухов „Македонска афера” и така нареченото „прегрупиране на парламентарното пространство”. А за най-голяма ценност в днешни дни определям свободата.

□

Вие обръщате специално внимание върху дейността на правителството на СДС начело с Филип Димитров. Защо атаката срещу него беше толкова силна?

– Защото с това правителство започна истинската промяна в България и се очерта пътят ѝ към Европейския съюз и НАТО. А то бе свалено, защото активно работеше за изграждане на свободна, независима, правова държава. Уплаши не само комсоциалистите, но и някои седесари – бивши комунисти, сътрудници на тайните служби, перестройчици. Ако не беше така дейно, то червените с помощта на ДПС и някои сини парламентаристи нямаше чрез интриги и добре пресметнати маневри да го отстранят от власт през есента на 1992 г., а щяха да се възползват от него, както се възползваха от правителството на Любен Беров – мрачен период от българската история на безвремие, безвластие, бездействие и безпринципност, спомогнал укрепването на мафиотските структури и вкореняването на корупцията в страната.

На финала на книгата си имате страници посветени на осъждането на комунистическия режим в ПАСЕ, една инициатива, която тръгна от България в лицето на депутата от СДС Лъчезар Тошев, който го обещава на репресираните на едно от поклоненията в концлагера „Белене“. Защо е важно да знаем и тази част от най-новата история?

– Необходимо е младите, пък и по-възрастните българи, най-сетне да разберат, че тоталитарният комунизъм е определен като престъпен строй наравно с нацизма и фашизма от авторитетни международни институции. А не да изпитват носталгия по него. Добре е хората да научат и за решаващата роля на българския парламентарист Лъчезар Тошев в осъществяването на този така необходим и важен международен акт.

Миналата година вие представихте с фондация „Истина и памет“ в страната друга ваша книга „България под комунизъм“. Какво ви предстои с „Без заглавие“ и какво означава за вас срещата с читателите на човек като вас, който живее зад океана?

– Петото допълнено издание на „Без заглавие – рушители и строители на България“ на издателство „Рива“ ще бъде представено в София на 26 септември от 18.30 часа в Литературния клуб „Перото“ в НДК. Освен това фондация „Истина и памет“ организира премиери на книгата в Созопол, Бургас, Сливен, Пловдив, Ловеч, Стара Загора и още няколко срещи с читатели в столицата.

Миналата година същата фондация представи второто издание на последната ми книга [„България под комунизъм“](#) (изд. „Рива“) – написана с надежда някой ден да се ползва като препоръчано четиво в гимназиалните класове – в София, Пловдив, Кърджали, Благоевград, Радомир, Казанлък, Варна. Безкрайно съм благодарна на фондацията и на издателя си. За мене, прекарваща по-голямата част от годината в САЩ, няма по-голям празник от този да се срещна и да разговарям със сънародници съмишленици.

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 19 Септември 2019 11:14

Извън въпросите за книгата любопитен съм накрая да ви попитам какво предизвика вашата активност по време на скандала с опитите в някои от новите учебници по история за 10 клас да бъдат спестени определени факти за комунистическия режим, а други да бъдат манипулирани? Припомням на читателите, че [вие излязохте с две позиции по време на скандала това лято](#) , въпреки че следяхте проблема от САЩ, за разлика от други интелектуалци и общественици у нас, които си замълчаха.

– От десетилетия се възмуствам, че почти тридесет години не се направи почти нищо българските ученици да изучават истината за комунистическия режим в България. Образованието на децата бе оставено в ръцете на баби и дядовци, често пъти комунисти. Няколкократните опити на депутатата от СДС Лъчезар Тошев въпросът да намери решение в Народното събрание завършиха с неуспех. Съпротивата срещу реформа в учебните програми се оказа извънредно устойчива. От всички бивши соцстрани единствено в България тя не бе осъществена. Чак до януари 2018 г., когато като че ли в тунела просветна светлина. Главно поради упоритата борба на проф. Евелина Келбечева и неколцина нейни съмишленици.

Това лято, когато узнах, че въпреки приетата реформа, узаконена от Министерството на образованието и науката, историци от комунистическата ера продължават да манипулират и заблуждават децата възмущението ми нарасна до погнуса. Реагирах с две статии. Повече не можех, защото няхах пред очите си учебниците.

Възхищавам се на вас, г-н Христов, и на проф. Евелина Келбечева, че в крайна сметка спечелихте тежката битка. [Министър Красимир Вълчев подписа прочистени от лъжи учебници](#) . А узнаят ли младите хора истината за тоталитарния комунизъм и престъпленията му, червените среди нямат бъдеще. Затова считам вас и проф. Келбечева за национални герои. Не намирам това определение за преувеличено.

Благодаря ви за този разговор, г-жо Кралевска. А колкото до оценката, която давате, то трябва да кажа, че ние във фондация „Истина и памет” имаме мисия да работим за преосмислянето на тоталитарното комунистическо минало и образованието е една от сферите, в които влагаме усилия и опит. Успяхме в тази битка благодарение на това, че за проблема ни сигнализираха будни учители от страната, а в хода на дебата министър Вълчев получи силна обществена и политическа подкрепа и се убеди в аргументите ни.

Нася Кралевска: Винаги когато преименуваната БКП или подкрепени от нея лица взимат властта, на

Написано от Христо Христов
Четвъртък, 19 Септември 2019 11:14
